

Załącznik
do Uchwały Nr XIV/115/2015
Rady Gminy Wągrowiec
z dnia 19 października 2015 roku

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy na lata 2016-2020**

I. Wprowadzenie

Podstawą opracowania „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020”, zwanym dalej „Programem” jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, której to treść art. 6 ust. 2 pkt 1 nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Głównym celem Programu jest ograniczenie na terenie Gminy Wągrowiec zjawiska przemocy w rodzinie oraz podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie. Cel ten będzie realizowany w obszarach:

1. Profilaktyka w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Ochrona ofiar przemocy w rodzinie.
3. Podniesienie kompetencji służb stykających się ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Program ten zgodny jest z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i wpisuje się w założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wągrowiec.

„Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie” jest efektem współpracy członków Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Wągrowiec.

II. Przemoc w rodzinie w ujęciu teoretycznym

II.1. Definicje przemocy w rodzinie

W świetle przepisu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jako przemoc w rodzinie należy rozumieć „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażając te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc w rodzinie to zjawisko społeczne zachodzące, gdy członek rodziny, mąż, żona lub inna osoba wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca próbuje zdominować fizycznie lub psychicznie drugiego partnera, dzieci, rodziców, dziadków, teściów czy innych członków

rodziny., używając przewagi fizycznej, gróźb, szantażu w celu zranienia moralnie lub fizycznie.

Przemoc domowa charakteryzuje się tym, że:

- a) jest intencjonalna**- przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
- b) siły są nierównomierne**- w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy.
- c) narusza prawa i dobra osobiste**-sprawca wykorzystuje przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.).
- d) powoduje cierpienie i ból**- sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Przemoc w rodzinie w szczególności naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia i zdrowia.

II.2. Formy przemocy

Przemoc w rodzinie przybiera różne formy i dokonuje się przy użyciu różnych instrumentów. Obecnie najczęściej spotykanymi formami są:

1. Przemoc fizyczna - naruszenie nietykalności fizycznej

- a) szarpanie, kopanie, popychanie, krępowanie ruchów
- b) policzkowanie, ciągnięcie za włosy, duszenie
- c) przypalanie papierosem, polewanie substancjami żrącymi
- d) bicie ręką, pięścią, z użyciem przedmiotów
- e) nie zapewnianie koniecznej pomocy medycznej, bezpieczeństwa

2. Przemoc psychiczna - naruszenie godności osobistej

- a) poniżanie, wyśmiewanie
- b) wyzywanie, ciągłe krytykowanie
- c) oskarżanie, grożenie, szantażowanie
- d) ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi
- e) ograniczanie snu, pożywienia, schronienia
- f) wmawianie choroby psychicznej

3. Przemoc seksualna – naruszenie intymności

- a) gwałt
- b) wymuszanie pożycia seksualnego
- c) wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych
- d) dotykanie miejsc intymnych
- e) zmuszanie do współżycia z osobami trzecimi
- f) wyśmiewanie preferencji seksualnych

4. Przemoc ekonomiczna – naruszenie własności

- a) odmawianie pieniędzy na utrzymanie, odbieranie zarobionych pieniędzy
- b) kontrolowanie wszystkich wydatków
- c) zakazywanie podjęcia pracy zarobkowej
- d) niszczenie rzeczy, kradzież, sprzedawanie wspólnych rzeczy bez uzgodnienia
- e) zmuszanie do zaciągania kredytów
- f) uniemożliwianie dostępu do mieszkania, kuchni, łazienki, itp.

II.3. Konsekwencje występowania przemocy w rodzinie

Ofiary przemocy domowej doświadczają lęku, cierpienia, bezsilności, przygnębienia i rozpacz. Ich ciało i psychika doznają ostrych urazów i podlegają długotrwałemu procesowi niszczącego stresu i zagrożenia. Skutki przemocy fizycznej są niemal nieodłącznie związane z różnym stopniem urazów emocjonalnych.

Na poważne konsekwencje przemocy w rodzinie narażone są przede wszystkim dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub świadkami przemocy w rodzinie. W rodzinie, w której występuje przemoc zaburzone są wszystkie relacje. Dziecko żyje w poczuciu strachu, obawy i winy, pozbawione miłości, poczucia bezpieczeństwa i zaufania. Niezaspokojenie podstawowych potrzeb rodzi za sobą nieumiejętność radzenia sobie z emocjami oraz schorzenia psychosomatyczne. Dzieci z rodzin z przemocą często są niedostosowane społecznie. Do grupy dzieci niedostosowanych społecznie zaliczamy te z nich, które ulegają demoralizacji i łamiąc obowiązujące normy życia społecznego, często popadają w kolizję z prawem. Niedostosowanie społeczne dziecka, zaburzenia jego zachowania są spowodowane zaburzeniami relacji społecznych w domu rodzinnym. Rozwój i wyrażanie emocji przez młodych ludzi to efekt kontaktów społecznych. Pierwszymi osobami, z którymi nawiązują takie kontakty są ich rodzice. Jeżeli zaniedbują oni dziecko i przyczyniają się do jego cierpienia, proces uczenia się komunikowania rozumiany jako umiejętność rozpoznawania, odczuwania, rozróżniania i wyrażania emocji jest nieprawidłowy.

Przemoc domowa to poważny problem społeczny. Przemoc destruktywnie niszczy cały system rodzinny, odbiera poczucie godności i bezpieczeństwa. Niesie za sobą „ryzyko dziedziczenia” przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań zaradczych w celu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie spójnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

III. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w Gminie Wągrowiec

Na dzień 31.12.2014 roku Gmina Wągrowiec liczyła 12.048 mieszkańców (dane GUS). Swoim zasięgiem obejmuje czterdzieści trzy sołectwa i sześćdziesiąt pięć miejscowości. Jest jedną z największych terytorialnie gmin województwa wielkopolskiego.

Uchwałą Nr VI/22/2011 Rady Gminy Wągrowiec z dnia 2 lutego 2011 roku został powołany do życia Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wągrowiec. W skład zespołu wchodzi osoby, które dzięki swej pracy zawodowej przyczyniają się do poprawy sytuacji rodziny, która znalazła się w kryzysie. W okresie od listopada 2011 roku do 2014 roku odbywały się cykliczne spotkania członków Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Wągrowiec, na których omawiane były bieżące problemy oraz podejmowane były działania w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Przygotowując się do opracowania niniejszego programu zostały skierowane zapytania do instytucji pracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie dotyczące opisywanego problemu.

Z danych udostępnionych przez Komendę Powiatową Policji w Wągrowcu wynika, że w 2014 roku w związku z procedurą dotyczącą przemocy w rodzinie zostały przeprowadzone 44 interwencje.

W 2014 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Wągrowiec wpłynęło 35 Niebieskich Kart.

W 2014 roku odbyło się 206 posiedzeń grup roboczych pracujących w celu zniwelowania zjawiska przemocy w rodzinie.

Założeniem i przesłaniem programu jest dalsza współpraca wszystkich instytucji podejmujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, poradnictwa, interwencji i wzajemnego wsparcia. Ponadto ważnym elementem programu jest wczesna profilaktyka skierowana przede wszystkim do dzieci i młodzieży oraz wzmocnienie świadomości społecznej w zakresie przemocy w rodzinie.

IV. Cele programu i działania

IV. 1. Cel główny programu

Głównym celem Programu jest ograniczenie na terenie Gminy Wągrowiec zjawiska przemocy w rodzinie oraz podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie.

IV.2. Cele szczegółowe:

1. Rozwój współpracy w zakresie budowy spójnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Koordynacja działań lokalnych podmiotów wobec zjawiska przemocy.
3. Podnoszenie świadomości społeczeństwa oraz różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie w zakresie skali i możliwości przeciwdziałania temu problemowi.
4. Zwiększenie dostępności pomocy rodzinom dotkniętym przemocą a w szczególności zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

IV.3. Obszar: Profilaktyka w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

IV.3.1. Cel główny

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin z problemem przemocy.

IV.3.2. Cele szczegółowe

1. Systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie.
3. Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.
4. Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
5. Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.
6. Współpraca z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wągrowcu.

IV.3.3. Działania

1. Zintensyfikowane prace Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Wągrowiec w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie- określenie systemu współpracy poszczególnych instytucji w zakresie przemocy domowej.
2. Wypracowanie modelu interwencji i strategii postępowania w poszczególnych przypadkach.
3. Podnoszenie kwalifikacji pracowników w obszarze diagnozy, prewencji przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie.
4. Prowadzenie działalności edukacyjnej i profilaktycznej skierowanej do dzieci i młodzieży, promujemy twórczy model rozwiązywania konfliktów bez przemocy.
5. Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Wągrowiec.
6. Wspieranie inicjatyw oddolnych podmiotów realizujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Prowadzenie kampanii społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
8. Motywowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.
9. Oferta edukacyjna skierowana dla ofiar przemocy.

IV.4. Obszar: Ochrona ofiar przemocy w rodzinie

IV.4.1. Cel główny

Zwiększenie skuteczności działań ochronnych na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie.

IV.4.2. Cele szczegółowe

1. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
2. Uwrażliwienie społeczeństwa lokalnego w zakresie pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie i interwencji w tym zakresie do właściwych służb.

IV.4.3. Działania

1. Stała współpraca z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej i działającym przy nim hostelem.
2. Współpraca z lokalnymi liderami w zakresie ochrony osób doświadczających przemocy w rodzinie.
3. Systematyczne funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Wągrowiec oraz grup roboczych .
4. Prowadzenie kampanii społecznej promującej wsparcie dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

5. Bieżące informowanie społeczeństwa lokalnego o dostępności placówek świadczących pomoc osobom będącym w kryzysie.

IV.5. Obszar: Podniesienie kompetencji służb stykających się ze zjawiskiem przemocy w rodzinie

IV.5.1 Cel główny

Poprawa jakości usług świadczonych przez osoby i instytucje pracujące w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

IV.5.2. Cele szczegółowe

1. Zapewnienie możliwości podnoszenia kwalifikacji i uprawnień osób zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie.
2. Udoskonalenie jakości świadczonych usług przez osoby zorientowane na pomoc osobom znajdującym się w kryzysie.

IV.5.3. Działania

1. Zapewnienie systematycznych szkoleń dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Wągrowiec jak i członków grup roboczych.
2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi wspierającymi rodziny w kryzysie w zakresie udoskonalania świadczonych usług przez osoby i instytucje pracujące na rzecz rodzin z problemem przemocy.

V. Źródła finansowania

1. Środki własne.
2. Środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych.

VI. Realizacja programu, ewaluacja i monitoring

Realizacja działań zawartych w programie nastąpi w przeciągu kilku lat. Będzie miała charakter ciągły i będzie poddawana ewaluacji, która pozwoli na udoskonalenie kierunków zamierzonych działań.

Program będzie monitorowany raz w roku przez Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wągrowiec. Monitoring ma na celu sprawdzenie czy ujęte w programie działania są realizowane i czy przynoszą założone efekty. Z monitoringu sporządzona będzie pisemna ocena.

VII. Realizatorzy programu

1. Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wągrowiec.
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wągrowcu.

Przewodniczący Rady Gminy

/-/ Jerzy Łukaszczyk